

MARTIN APPELO

VERSLAGEN
DOOR HET
TUCHTRECHT
9 PERSOONLIJKE VERHALEN

Boom

Verslagen door het tuchtrecht

9 persoonlijke verhalen

Martin Appelo

Boom

© 2018 Martin Appelo, p/a Boom uitgevers Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van de artikelen volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Omslag: Bart van den Tooren

Auteursfoto: Nadine Maas

Binnenwerk: ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 244 0293 9

NUR 770

www.martinappelo.nl

www.boompsychologie.nl

www.bua.nl

Inhoud

Voorwoord	9
Proloog	13
Inleiding	19
<i>Tuchtrecht</i>	23
Cijfers	25
Impact	25
De psychische toestand van de klager	29
De pot verwijt de ketel – <i>Anoniem, huisarts</i>	31
<i>Casus</i>	32
<i>Klacht</i>	34
<i>Procedure</i>	35
<i>Uitslag</i>	37
<i>Gevolgen</i>	38
<i>Hoger beroep</i>	39
<i>Terugblik</i>	39
Geen verweer tegen afweer – <i>Martin Appelo, psycholoog</i>	43
<i>Aanleiding</i>	43

<i>Bezinning</i>	46
<i>De procedure</i>	47
<i>Het vonnis en de gevolgen</i>	50
<i>Terugblik</i>	51
Te veel goede bedoelingen van de zorgverlener	53
<i>Belangenverstrengeling? – Anoniem, verloskundige</i>	55
<i>Wat speelde er?</i>	56
<i>Procedure</i>	58
<i>Intermezzo</i>	61
<i>De uitspraak</i>	62
<i>Gevolgen</i>	62
<i>Terugblik</i>	64
<i>Rolverwarring – Jan Willem Louwerens, psychiater</i>	67
<i>De casus</i>	68
<i>De klacht</i>	71
<i>De procedure</i>	72
<i>Klachten horen erbij</i>	72
<i>Kanttekening</i>	74
<i>Conclusie</i>	75
De patiënt is ‘alternatief’	77
<i>Verslagen door de inspectie – Rebekka Visser, verloskundige</i>	79
<i>De situatie</i>	80
<i>Weeën</i>	81
<i>De bevalling</i>	82
<i>Perplex</i>	82
<i>Inspectie!</i>	83
<i>Tuchtzaak</i>	85
<i>Verweerschrift</i>	86

<i>De hoorzitting</i>	87
<i>De uitspraak</i>	89
<i>Hoger beroep?</i>	90
<i>Brief</i>	90
<i>Terugblik</i>	91
Straf voor iets waarover de klacht niet ging	95
<i>Van passie tot desillusie – Ivo Buchholz, orthopeed</i>	97
<i>Casus</i>	97
<i>Klacht</i>	98
<i>Procedure</i>	99
<i>Gevolgen</i>	101
<i>Nabeschouwing</i>	102
<i>Hoezo beroepsgeheim? – Anoniem, bedrijfsarts</i>	105
<i>Wat speelt er?</i>	106
<i>De tuchtzaak</i>	107
<i>Vormfouten</i>	108
<i>Verslagen</i>	108
<i>Hoger beroep</i>	109
<i>Terugblik</i>	109
Boven het maaiveld uitsteken is gevaarlijk	113
<i>Stank voor dank – Anoniem, tandarts</i>	115
<i>Aanleiding</i>	115
<i>De zitting</i>	118
<i>Het vonnis en de gevolgen</i>	119
<i>Reflectie</i>	121
<i>Richtlijn of wet? – Bram Bakker, psychiater</i>	123
<i>Onveilig</i>	123
<i>Wantrouwen</i>	125

<i>Eigen ervaringen</i>	126
<i>Reflectie</i>	128
<i>Tot slot</i>	129
Conclusies en aanbevelingen	131
<i>Goed voorbereide professionals</i>	134
<i>Een neutraal belangstellende houding</i>	135
<i>Een flexibele, mediërende werkwijze</i>	137
<i>Positief belerende uitspraken</i>	140
<i>Slotconclusie</i>	141
Epiloog	143
Noten	147

Voorwoord

In de zaken, maar ook letterlijk in de zalen waar het tuchtcollege voor de gezondheidszorg rechtspreekt, komen drie werelden bij elkaar: die van de leek (klager), die van de professional (beklaagde) en die van de jurist (tuchtrechters en advocaten). Dat die elkaar soms of misschien wel regelmatig, daar zou best wat onderzoek naar mogen worden gedaan* totaal niet verstaan, maakt dit vlot geschreven boek van Martin Appelo duidelijk. Op laagdrempelige wijze geven hij en acht andere zorgverleners dapper een inkijk in hun gevoelsleven en in hoe zij hun ‘tuchtiging’ ervaren hebben.

Zij stellen zich daarmee kwetsbaar – en daardoor juist krachtig – op. Allemaal hebben ze zich het oordeel en de manier waarop dat tot stand kwam aangetrokken. Dat siert hen, omdat het hen kenmerkt als uitermate betrokken hulpverleners die streven naar het beste. Hun verhalen zijn leerzaam voor leden van de tuchtcolleges en voor zorgverleners, maar zeker ook voor klagers, veelal patiënten of hun naasten. Leerzaam omdat ze een inkijk geven in hoe belastend een derge-

* Zoals de gewone rechtspraak zichzelf ook laat onderzoeken.

lijke procedure is. En ook omdat duidelijk wordt dat de zorgverlener met een totaal andere bril kijkt dan de tuchtrechter. Dat levert communicatieve ongevallen op. Alsof ze een andere taal spreken.

Het boek roept vragen op. Vragen als: Is een professional die uit angst voor de tuchtrechter terughoudend wordt een bange professional en daarmee schadelijk voor de kwaliteit van de zorg, of eerder gewoon een voorzichtig(er) handelend zorgverlener en daarmee bevorderend voor de kwaliteit van de zorg geworden? Hoe vind je daarin de juiste balans? Is het verkeerd als een tuchtrechter straf uitdeelt, of is dat juist de bedoeling? Als een tuchtrechter iemand het uitoefenen van zijn vak kan verbieden – waarmee hij de professional zijn broodwinning ontzegt – en de naam van de hulpverlener kan publiceren op een lijst, zouden er dan geen hogere eisen aan die vorm van rechtspraak moeten worden gesteld? Zeker als je de veel strengere voorwaarden waaraan de strafrechtspiegeling moet voldoen in ogenschouw neemt en je je realiseert dat de namen van veroordeelden daar níét worden gepubliceerd – iets wat daarentegen staande praktijk is in het medisch tuchtrecht.

Een andere vraag die het boek oproept, is of je van professionals niet zou mogen verwachten dat ze het tuchtrecht bijhouden. Dat gebeurt in de praktijk niet of nauwelijks, met als gevolg dat bepaalde fouten te vaak terugkomen. Een van de aanbevelingen van Appelo is daarom om in de opleiding van zorgverleners aandacht te besteden aan tuchtrecht. Ik zou nog een stapje verder willen gaan. Het is van het grootste belang dat tuchtrechters zorgverleners regelmatig bijpraten over de stand van het recht, net zoals het van belang is dat zorgverleners andersom tuchtrechters op de hoogte brengen van de problemen en dilemma's waarmee zij in de praktijk te maken hebben. Zodat er weer mét in plaats van óver elkaar gesproken wordt.

Toenadering dus. Toegegeven, dit boek is vooral eenrichtingsverkeer, en soms wordt er zelfs flink geklaagd, maar het ultieme doel is om in gesprek te komen. Soms is een clash nodig voor verandering.

Als advocaat van zowel zorgverleners als klagers zie ik in vrijwel elke tuchtzaak de spagaat waarin de tuchtrechter zich bevindt. Steeds weer probeert hij verschillende werelden met elkaar te verbinden, met elkaar in contact te brengen. Enerzijds is er een juridisch kader waaraan men zich houden wil, anderzijds wil men de klagers het gevoel geven dat er serieus naar hun klachten wordt geluisterd en dat daarmee ook iets wordt gedaan.

Tussen die twee werelden dreigt de beklagde beknedd te raken. Die moet echter niet het gevoel hebben dat alles om hem of haar behoort te draaien. Tijden veranderen. Net als in het strafrecht, waar de verdachte echt niet meer de enige is om wie het draait, maar waar het slachtoffer positie veroverd en de rechtsstaat een nieuw evenwicht zoekt, zoekt ook de tuchtrechter een nieuw evenwicht in reactie op een steeds mondiger patiënt.

Zowel bij zorgverleners als bij tuchtrechters, die deels ook zelf zorgverlener zijn, dreigt beroepsdeformatie en een redeneren vanuit het eigen gelijk. Dit boek kan gezien worden als een uitnodiging om met elkaar het gesprek aan te gaan. Om beroepsdeformatie te voorkomen en aan de kaak te stellen. Martin Appelo zette met het boek *Verslagen door het tuchtrecht* een eerste stap en nodigt de lezer uit.

Een uitnodiging die ik na het lezen van het boek graag accepteer. U ook?

Richard Korver, advocaat

Proloog

Zo stond het in het *Dagblad van het Noorden*:

Psycholoog mag man geen ‘dader’ noemen

6 maart 2017

Arend van Wijngaarden

Een Groninger psycholoog riskeert een straf van het Centraal Medisch Tuchtcollege omdat hij de ex-partner van een patiënt ‘dader’ noemde.

De bekende psycholoog/schrijver/spreker Martin Appelo uit Den Andel moest zich deze week verantwoorden omdat hij in de ogen van het tuchtcollege wat te voortvarend was opgekomen voor een patiënt. Hij behandelde een vrouw die een posttraumatische-stressstoornis had opgelopen nadat ze was mishandeld door haar ex-partner.

Het stel was na een rechtszaak over de scheiding door een

rechter verplicht tot mediation. Maar psycholoog Appelo vond die mediation niet verstandig omdat zijn patiënt nog helemaal in de war was van de mishandeling.

Tuchtcollege

Hij schreef daarom een brief aan de mediator om uitstel te vragen, vanwege de mishandeling, en noemde de ex-man daarin ‘dader’. Als bewijs daarvoor voegde hij stukken toe over een boete die de man had moeten betalen na de mishandeling en een verslag van een huisarts over haar verwondingen.

De ex-man diende klachten in bij het tuchtcollege. De tuchtrechters lieten tijdens de zitting al doorschemeren dat Appelo waarschijnlijk buiten zijn boekje is gegaan. ‘Volgens de nip-beroepscode voor psychologen mag een behandelaar alleen over zijn eigen patiënt rapporteren en niet over anderen,’ zei de voorzitter van het college. ‘U hebt toestemming van de betrokkene nodig om over hem of haar te rapporteren aan derden,’ zei een collega-tuchtrechter.

Bescherming

De psycholoog reageerde dat hij alleen zijn patiënt maar wilde beschermen. ‘De NIP-code vraagt dat ook van mij als behandelaar. Ik heb naar mijn idee te goeder trouw gehandeld. Om mijn patiënte te kunnen beschermen had ik dus aan de man die haar mishandelde moeten vragen of ik aan zijn daden had mogen refereren. De kans dat die man dan “nee” had gezegd, lijkt mij 100 procent, terwijl het wel deze man was waartegen ik mijn patiënte wilde beschermen.’

Het is de tweede keer in korte tijd dat Appelo voor het medisch tuchtcollege moet verschijnen. Onlangs kreeg hij een berisping vanwege zijn confronterende aanpak bij een relatietherapie, waarin hij de vrouw ‘dramaqueen’ noemde.

Na dertig jaar zonder klachten werken als psycholoog/therapeut, gebeurde het ineens twee keer kort achter elkaar. Twee mensen waren zo ontevreden over mijn handelen als therapeut dat ze een klacht tegen mij indienden bij het tuchtcollege. De eerste is een cliënte die ik (onder meer) ‘dramaqueen’ noemde, de tweede is een man wiens ex ik bijstond. Ik noemde hem ‘dader’ terwijl hij formeel niet was veroordeeld voor het feit dat hij mijn cliënte zwaar mishandelde.

Ik vatte beide zaken in eerste instantie nogal laconiek op. Ik wist precies wat ik waarom had gedaan en gezegd en ik stond daar helemaal achter. Ik was er daarom van overtuigd dat de klagers ‘geen zaak’ hadden en dat het college het met mijn argumenten eens zou zijn. Dat pakte dus totaal anders uit: ik kreeg twee keer een berisping. En dat raakte me toch wel; ik voelde me vooral verkeerd behandeld en in de steek gelaten door de mensen van het tuchtcollege, die naar mijn mening partijdig waren, niet voldoende naar mijn argumenten luisterden en niet van mijn goede bedoelingen uitgingen. Laat staan dat ze er rekening mee hielden bij het komen tot een oordeel. In de ‘dramaqueen-zaak’ heb ik het erbij gelaten. Maar toen ik kort daarop in de ‘dader-zaak’ weer werd gehoord zonder dat er (volgens mij) serieus naar mijn motieven werd gevraagd en geluisterd, besloot ik in hoger beroep te gaan.

Als ik met collega's over mijn tuchtzaken sprak, merkte ik dat zij er vaak een stuk meer van onder de indruk waren dan ikzelf. 'Wat ontzétend rot voor je', en vooral: 'Ik hoop toch zó dat mij dit nóóit zal overkomen. Het lijkt me zó afschuwelijk!' Ik bespeurde bij anderen een behoorlijke angst voor officiële klachten en alles wat daarbij komt kijken. Ze associeerden het met beschadigd raken, twijfelen aan hun professionele identiteit en zelfs aan hun toekomst. Bij mij viel dit eerlijk gezegd allemaal nog wel mee. Ik vond het vervelend en voelde me tekortgedaan, maar het bracht me niet echt uit evenwicht. Ik vond het akelig om in de positie van beklagde te zitten, maar op een bepaalde manier was het ook wel interessant en leerzaam om dit een keer mee te maken.

Achteraf denk ik dat ik er een beetje ontkennend en vooral onervaren en naïef mee omging. De gevolgen waren namelijk heftiger dan ik van tevoren vermoedde. Ineens stond mijn naam op een openbare zwarte lijst. Mijn 'veroordeling' kwam met naam en toenaam in de krant. Er werden opnames voor een televisieprogramma afgezegd 'omdat de omroep het zich niet kon permitteren om geassocieerd te worden met een hulpverlener die net door het tuchtcollege is veroordeeld'. Een organisatie waarvoor ik lezingen geef, werd bestookt met telefoontjes van een Don Quichot-achtige figuur die zich kennelijk tot doel had gesteld om veroordeelde hulpverleners uit het publieke domein te weren. En verschillende cliënten refereerden aan mijn veroordelingen. Gelukkig min of meer gekscherend ('Je hebt mij ooit ook dramaqueen genoemd; daar hebben we toen hartelijk om gelachen'), maar ik weet natuurlijk niet hoeveel klandizie ik door deze zaken misliep.

Het zijn deze gevolgen die mij op het idee brachten om het er toch niet bij te laten zitten. Als het voor mij deze gevolgen heeft, hoe is dat dan voor anderen die het ook 'in het echt' meemaakten?